

תקנתא. מכאן ואלך מיתו^ט ומחו קמיה. לגוי^א יהב ליה ארבעה^ב זוזי, לישראל אמר ליה, מסתנך דקא חזית בסנאך. עד תלתין יומין עבד הכי, מכאן ואלך, פיון דדש דש.

תניא, אמר רבי פינחס^ו בן עקיבא, הייתי בין גדולי רומי, וכשמת, פצעו את מוחו, ומצאו בו כצפור דרור משקל שני סלעים. במתניתא תנא, כגזל בן יונה משקל שני לטרין. אמר אבוי, נקיטנן, פיו של-נחשת, צפרנו של-ברזל. כי הוה מיית, אמר להו, קליוה לההוא גברא, ובדרוה לקטמיה א-שב ימי, דלא לשבחיה^ז אלהא [דיהודאי] ולוקמיה בדינא.

אנקלוס^ח בר קלוניקוס בר אחתיה דטיטוס הוה, בעא^ט לאגירי. אזל אסקיה לטיטוס בנגידא (פירוש, אוב). אמר, מאן חשיב בההוא עלמא. אמר ליה, ישראל. ומהו לאדבוקי^י בהו. אמר, מליהו נפישין^י, ולא מצית לקיומנהו. זיל אגרי בהו בהאי עלמא, והוית רישא, דכתיב היו צריה לראש וגו' (איכה א), כל המיצר לישראל, נעשה ראש. אמר ליה, דיניה דההוא גברא במאי. אמר ליה, במאי דפסק א-נפשיה. כל יומא מכנפי ליה ודיני^י ליה, וקלו ליה

לקטמיה, ומבדרי לקטמיה א-שב ימי. אזל אסקיה לבלעם בנגידא. אמר ליה, מאן חשיב בההוא עלמא. אמר ליה, ישראל. ומהו לאדבוקי^י בהו. אמר ליה, לא תדרש שלמם [וטבתם כל ימך לעולם], כדאיתא [לעיל] (סימן ט). תא חזי מה בין פושעי ישראל לנביאי אמות העולם.

תניא, אמר רבי שמעון בן אלעזר, בוא וראה כמה גדול כחה של-בושה^י, שהרי סיע הקדוש ברוך הוא את בר קמצא, והחריב את ביתו ושרף את היכלו.

א-תרנגולא וא-תרנגלתא, חרוב^י טור מלכא. דהו^י

נהיגי, כי הו^י מפקי חתנא וכלתא, מפקי קמיהו תרנגולא ותרנגלתא. כלומר, פרו ורבו בתרנגולין. יומא חד הוה חליף גנדא דרומאי (חיל של רומי), שקלנהו^י מניהו. נפול עליהו ומחנהו. אזל אמרו ליה לקיסר, מרדו בך יהודאי. אתא עליהו. הוה בהו ההוא בר דרומא דהוה קפיץ מילא, וקטיל בהו כמה אלפי. שקליה קיסר לתגיה^י, ואותביה א-ארעא. אמר, רבניה דעלמא כליה, אי ניחא לך, לא תמסריה לההוא גברא ולמלכותיה

נפש יהודה

דקא חזית. נקמה בסנאך: פיון דדש דש. משהרגיל היתוש ולמד בקול הקורנס, הכיר בו ולא הניח ניקורו: כצפור דרור. למה נקרא דרור, שדרה בבית כבשדה. בת חורין לדרור בכל מקום: במאי דפסק אנפשיה. בדין שפסקתי עלי, לשרוף אותי ולפור אפרי א-שב ימי (כלומר, שבעה ימים). כך אחר ששורפין אותי בגיהנם, מפורין קטמאי. ואחר כך מכנפי ליה, מאספין האפר ובוראין אותי ממנו מחדש. ודנין אותי כן בכל יום: פושעי ישראל. שהעלו ליש"ו בנגידא, ואמר שלומם דרוש: לנביאי אמות העולם. בלעם, שהשכינה נגלית עליו, והרשיע לדבר: טור מלכא. מדינה ששמה הר המלך: נפול. היהודים עליהו דרומיים: ומחנהו. והכום: הוה בהו. ביהודים אותו גבור בר דרומא: לתגיה. הכתר מעל ראשו:

[א] לגוי. י"ג לגוי, לגוי^ט [ב] ארבעה. או ארבעה: ט"ט [ג] נפישין. או נפישין: י"ג [ד] חרוב. י"ג חרובי [ה] דהו, הו. י"ג דהו, הו: י"ג

כָּפַר בִּישׁ, דְּהוּוּ^ל בִּישִׁי, וְלֹא יִהְיֶי בֵּיתָא
 לְאִשְׁפִּיזָא. כָּפַר שְׁחָלִים, שְׁהִיתָה
 פְּרַנְסָתָם מִשְׁחָלִים (מִן מֵאֵכֵל הוּא). כָּפַר
 דְּכַרְיָן, אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן, שְׁהִינּוּ נְשׁוּתֵיהֶם
 יוֹלְדוֹת זְכָרִים, וְיוֹלְדוֹת בְּאֶחְרוֹנָה
 נְקֻבוֹת, וּפּוֹסְקוֹת. אָמַר עֲלָא, לְדִידֵי חֲזִי
 לִי הֵהוּא אֶתְרָא, וְאֶפְלוּ שְׁתֵּין רַבּוּאֵתָא
 דְּקִנֵּי לָא מַחְזִיק^{עב}. אָמַר לִיהּ הֵהוּא
 מִינְאַה לְרַבִּי חֲנִינָא, שְׁקוּרֵי מְשַׁקְרֵיתוּ.
 אָמַר לִיהּ, אֶרְץ עֲבִי כְּתוּב בָּהּ. מַה עֲבִי
 זֶה אֵין עוֹרוֹ מַחְזִיק אֶת בְּשָׂרוֹ, אֶף אֶרְץ
 יִשְׂרָאֵל, בְּזִמְנָן שְׁיִושְׁבֵּיהּ עָלֶיהּ רוּחָה^{עב},
 וּבְזִמְנָן שְׂאִין יוֹשְׁבֵּיהּ עָלֶיהּ גְּמַדָּא (פִּירוּשׁ,

נכווצת).

רַב מְנִימִין בַּר חֶלְקִיָּה וְרַב חֶלְקִיָּה בַּר
 טוֹבִי וְרַב הֵנָּא בַּר חֵיאָ הוּוּ^ל יְתִבִּי
 וְאָמְרֵי^{עב}, אִי אֶפְא דְשְׁמִיעַ לִיהּ מִלְתָּא
 מִכְּפַר סְכַנְיָא^ל שְׁלִ-מְצָרִים, לִימָא.
 פְּתַח חַד מְנִיָּהוּ וְאָמַר, מַעֲשֵׂה בְּאֵרוֹס
 וְאֵרוֹסְתוֹ שְׁנַשְׁבוּ לְבִין הַגּוֹיִם, וְהַשִּׂיאוּם
 זֶה לְזֶה. אָמְרָה לוֹ, בְּבִקְשָׁה מִמֶּךָ, אֵל
 תִּגַּע בִּי, שְׂאִין לִי כְּתַבָּה מִמֶּךָ. [ו]לֹא
 נִגַּע בָּהּ עַד יוֹם מוֹתוֹ. כְּשִׁמְתָּ, אָמְרָה
 לָהֶם, סַפְדוּ לְזֶה שְׁפִטְפִט בִּיעֲרוּ יוֹתֵר
 מִיּוֹסֵף. דְּאָלוּ בִּיּוֹסֵף חֲדָא שְׁעֵתָא,
 וְהֵאֵי כָּל יוֹמָא וְיוֹמָא. וְאָלוּ בִּיּוֹסֵף לָא
 בְּחֲדָא מְטָה, וְהֵאֵי בְּחֲדָא מְטָה. וְאָלוּ

בִּידֵיהּ דְּחַד גְּבָרָא. אִכְשָׁלִיהּ פְּמִיהּ לְבַר
 דְּרוּמָא, וְאָמַר, הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים
 זְנַחְתָּנוּ, וְלֹא תַעַא אֱלֹהִים בְּעַבְאוּתֵינוּ
 (פִּסְלִים ס', י"ב). וְהֵא דְּוֹד נִמִּי אָמַר הַכִּי.
 אֶתְמוּהִי קָא מִתְמָה, הֲלֹא אַתָּה אֱלֹהִים
 זְנַחְתָּנוּ, וְלֹא תַעַא [אֱלֹהִים בְּעַבְאוּתֵינוּ]
 (בְּתַמְיָהָהּ הַמּוּל). עָאֵל לְבֵית הַכְּסָא. אַתָּא
 דְּרַקוּנָא, שְׁמַטִּיהּ לְפִרְכְּשִׂיהּ. אָמַר,
 הוֹאִיל וְאֶתְרַחֵישׁ לִי נֶסָא הֵאֵי זְמָנָא,
 אֲשַׁבְּקֶנְהוּ. שְׁבַקְנֶהוּ וְאִזְל. אִזְדְּקוּר
 (פִּירוּשׁ, קפצו) וְאֶכְלוּ^ל וְשִׁתּוּ וְאֶדְלִיקוּ
 סַרְגָּא, עַד דְּאֶתְחַזִּי גְלִיּוֹנָא דְּגִשְׁפַּנְקָא
 בְּרַחוּק מִלָּא (פִּירוּשׁ, מִי שְׁהִיתָה לוֹ צוּרָה בְּטַבְעָתוּ,
 הִיא מְכִירָה בְּרַחוּק מִלְּמִן הָעִיר, לְמִרְאָה הַנְּרוֹת). אָמַר,
 אֲחוּבֵי קָא אֲחִיכוּ בִּי יְהוּדָאִי. הֲדַר אַתָּא
 עֲלוּיָהוּ^ל. אָמַר רַבִּי אֲסִי, תְּלַת מָאָה
 אֲלָפֵי שְׁלָפֵי סִיפָא עָאלוּ לְטוּר מְלָפָא,
 וְקַטְלוּ^ל בֵּיהּ תְּלַתָּא יוֹמֵי וְתַלְתָּא
 לִילוֹתָא^{עב}. וּבַהֲדָ גִּסָּא הַלּוּלִי וְחַנְגִּי, וְלֹא
 הוּוּ^ל יְדַעֵי הֵנִי מֵהֵנִי.

בְּלַע אֲדַנִּי וְלֹא חָמַל אֶת כָּל נְאוֹת יַעֲקֹב
 (לִכְסֵי ב', ב'). בִּי אַתָּא רַבִּין אָמַר רַבִּי יוֹחָנָן,
 אָלוּ שְׁשִׁים רַבּוּא עֵירוֹת שְׁהִינּוּ לוֹ לִינְאִי
 הַמְּלֹךְ בְּהַר הַמְּלֹךְ, וְכָל אַחַת וְאַחַת הִי
 בָּהּ בִּיּוֹצְאֵי מְצָרִים, חוּץ מִשְׁלֵשׁ שְׁהִינּוּ
 בָּהֶן כְּפָלִים בִּיּוֹצְאֵי מְצָרִים, וְאָלוּ הֵן.
 כָּפַר בִּישׁ, כָּפַר שְׁחָלִים, כָּפַר דְּכַרְיָן.

נפש יהודה

דְּרַקוּנָא. נחש, ושמש לבני מעזי [דבר דרומא] באחוריו: אִזְדְּקוּר. מרוב שמחה שנסע האויב מהם, היו מרקדין: וּבַהֲדָ גִּסָּא. בצד אחד מן העיר היה חתנות ושמחה, ובצד אחר היו הורגין האויבים בהם. ולא ידעין אלו מאלו, שכך גדולה היתה העיר: בֵּיתָא לְאִשְׁפִּיזָא. שלא היו מלינים אצלם אורחים ודלים: הֵהוּא אֶתְרָא. הר המלך: מְשַׁקְרֵיתוּ. שקר אתם אומרים, דאמריתו ששים רבוא עיירות היו בהר המלך, והוא אינו מחזיק אפילו ששים רבוא קנים: אֵין עוֹרוֹ מַחְזִיק אֶת בְּשָׂרוֹ. אחר שהופשט העור ממנו, כוון העור, ואין יכול לחזור וליכנס בשרו כמו שהיה עליו: דְּשְׁמִיעַ לִיהּ מִלְתָּא. ממעשיהם, אם צדיקים או רשעים היו: בְּאֵרוֹס וְאֵרוֹסְתוֹ. מאותה העיר, ולא היה להם חופה וכתובה עדיין: שְׁפִטְפִט. זלזל ביצרו ולא חֲשָׁבוּ, אלא נתגבר עליו:

[ל] וְאֶכְלוּ. או וְאֶכְלוּ: [ג] וְקַטְלוּ. או וְקַטְלוּ: [ד] הוּוּ, דְּהוּוּ. [ה] הוּוּ, דְּהוּוּ. [ו] סְכַנְיָא. י"ג סְכַנְיָא: ע"ה

[ב] יוסף לאו אשתו, והאיי אשתו.

פתח אדך ואמר, מעשה ועמדו ארבעים מדיות [א] בדינר, וחסר השער מדיא ^{טז} אחת. ובדקו ומצאו אב ובנו שפעלו נערה מארסה ביום הפפורים, והביאום לבית דין וסקלום, וחזר השער למקומו. פתח אדך ואמר, מעשה באחד שנתן עיניו באשתו לגרשה, והיתה כתבתה מרבה. מה עשה. הלך וזמן את שושבינו, והאכילן והשקן והשפירן, והשביבן על מטה אחת, והביא לבן ביצה והטיל [ב] ביניהם, והעמיד להם עדים, ובא לבית דין. והיה שם זקן אחד מתלמידי שמאי הזקן, ובבא בן בוטא שמו. אמר להם, כך מקבל אני משמאי הזקן, שלבן ביצה סולד מן האור (פירוש, נתיבש ומגלד), ושכבת זרע דהה [ג] מפני האור (פירוש, ונבלע בבגד). ובדקו ומצאו פדבריו. והביאוהו לבית דין והלקוהו, והגבוה כתבתה ממנו.

אמר ליה אפיי לרב יוסף, וכי מאחר דהווי [ד] צדיקי פלי האי, מאי טעמא אענוש. אמר ליה, דלא אאבול על ירשלים, דכתוב שמחו את ירושלים [ה] ויגילו בה כל אהביה, שישו אתה משוש כל המתאבלים עליה [ז] (שעיי ס"ו, י). כל

המתאבל על ירושלים, זוכה ורואה בשמחתה. וכל שאינו מתאבל על ירושלים, אינו רואה בשמחתה.

אֲשָׁקָא דרספק, חרוב [כ] ביתר. דהווי [ז] נהיגי, דכי הוה מתיליד ינוקא, שתלי ארזא. וינקתא, שתלי תרניתא ^{טז}. וכי הווי [ז] מנסבי, קיצי להו, ועבדי גננא. יומא חד הות [קא] חלפא ברתיא דקיסר, אתבר שקא דרספק, וקצו ^{טז} ארזא, ועילו [ח] ליה. אתו נפול עליהו ומחנהו. אזול אמור לקיסר, מרדו בך יהודאי. אתא עליהו.

גדע בחרי אף כל קרן ישראל וגו' (איכה ב', ג'), אמר רב [ח] חיא בר אבא, אלו שמונים אלף קרני מלחמה שנכנסו לכרך ביתר בשעה שלכדוה, והרגו בה אנשים ונשים וטף, עד שהלך הדם ונפל לתוך הים הגדול. ושמא תאמר קרובה היתה, רחוקה היתה מיל. תניא, רבי אליעזר הגדול אומר, שני נחלים יש בבקעת ידים, אחד מושף אלף, ואחד מושף אלף. ושערו חכמים שני חלקים, אחד מים ואחד דם. במתניתא תנא, שבע שנים בצרו אמות העולם פרמיהם מדמן של ישראל בלא זבל.

נפש יהודה

ארבעים מדיות. מידות תבואה: בדינר. אחד: וחסר השער. נתייקר התבואה: לבן ביצה. שהוא דומה לשכבת זרע, להוציא קול שבאו על אשתו: סולד. כשמימין הבגד אצל האור, נתייבש הלובן ביצה, ופורש ונפול מן הבגד: אשקא. עץ שיוצא מן המרכב, שהסוסים נקשרים ומושכים בו: שתלי תרניתא. נטעו עץ ששמו תהר: וכי הווי מנסבי. אהדדי. קצצו האילנות, ועשו מהם מוטות לחופתם: קרני מלחמה. ראשי גייסות תוקעי קרן, ומתאספים אליהם צבאם: קרובה היתה. העיר לים: בבקעת ידים. שם מקום: ואחד. חלק: דם. מהרוגי ביתר:

[א] מדיות. י"ג מדיות, מדיות: ע"ט [ב] והטיל. י"ג והטיל: [ג] דהה. י"ג דהה: פ [ד] דהווי, הווי. י"ג דהווי, הווי: [כ] חרוב. י"ג חרבי: [ח] ועילו. או ועילו: פא [ז] רב חיא בר אבא. או רבי: פב